

CPK – Newsletter 2/2020

Zimní semestr 2020/2021
24. září 2020

OBSAH:

CPK
Fórum CPK
Přednášky a semináře
Připravujeme

**CENTRUM PRÁVNÍ
KOMPARATISTIKY**
Právnická fakulta
Univerzita Karlova
místnost č. 410 / 4. patro
nám. Curieových 7
116 40 Praha 1
tel.: 221 005 576
fax: 221 005 574
<http://www.komparatistika.cz/>

Vedoucí:
prof. JUDr. Luboš Tichý

Vědečtí pracovníci:
JUDr. Mgr. Tomáš Dumbrovský,
Ph.D., LL.M.
JUDr. Jiří Hrádek, Ph.D., LL.M.
JUDr. Petra J. Pipková, Ph.D.,
LL.M.eur
Dr. Rita Simon, LL.M., BA
JUDr. Solange Maslowski, Ph.D.,
D.E.A.

Odborní pracovníci:
Mgr. Tomáš Troup, LL.M.
Ludmila Nováčková (tajemnice)

Externí spolupracovníci:
Mgr. Jan Balarin, Ph.D.
Tobias Endrich-Laimböck
Dr. Andreas Frössel, MA
Dr. Iur. Stephan Heidenhain
Mgr. Slavomíra Henčková, LL.M.
JUDr. Eva Ondřejová, Ph.D., LL.M.
Mgr. et Mgr. Vít Zvánovec
JUDr. Mgr. Bohdan Žáček

CPK

Centrum právní komparatistiky („CPK“) je pracovištěm Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, které bylo zřízeno 1. října 2009. Posláním CPK je srovnávat základní právní instituty různých právních řádů s cílem odhalit přednosti a zápory té které úpravy a využít tyto poznatky i při přípravě české legislativy a její aplikaci v právní praxi. CPK se přitom soustřeďuje na soukromé a evropské právo.

FÓRUM CPK

CPK pořádá v letním a zimním semestru zpravidla každý druhý čtvrtek přednášky na aktuální témata, jejichž součástí je diskuse. **Přednášky se konají v místnosti č. 401, 4. patro budovy PF UK od 17.30** (předpokládané ukončení je v 19.00). Zájemci o danou problematiku jsou srdečně vítáni. Vstup je volný, **podmínkou je používání ústenek (roušek).**

**Promlčení práva na náhradu škody
v soutěžním právu**
(8.10.2020, JUDr. Petra Pipková)

Za účelem účinného vymáhání soutěžního práva byla v členských státech EU mj. přijata i speciální úprava promlčení. Jedná se o koncepci, která se do určité míry odklání od dosavadního chápání či principů souvisejících mj. i s principem právní jistoty. Česká úprava jde v tomto navíc ještě poněkud dále. Určité meze však překročil i SDEU, který požaduje aplikaci principu efektivity i na starší úpravu promlčení, čímž prolamuje právní jistotu.

Evropská unie – jednota v rozmanitosti
(22.10.2020, prof. Rudolf Streinz,
Univerzita Mnichov)

Adekvátní poměr mezi Evropskou unií jako právním a hodnotovým společenstvím (čl. 2 SEU) a respektováním národní identity svých členských států (čl. 4 odst. 2 SEU) je základním úkolem a stěžejním problémem. Problémy EU popsal tehdejší předseda Evropské komise Juncker jako polykrizi, jejíž prvky se bohužel jeví jako stále aktuální, přičemž k tomu ještě přistupují následky pandemie koronaviru. Pro společenství, které je založeno na právu, jeví se nezadatelným respektování principu právního státu, jak v rámci Evropské unie, tak ve všech jejích členských státech. Proto musejí být rozvíjeny efektivní postupy k dodržení právního státu, a především princip nezávislosti soudu justice.

V němčině, se simultánním tlumočením.

**Změny v mezinárodním řádu: výzvy pro
Evropskou unii a její bezpečnostní a
obranou politiku**
(12.11.2020, prof. Matthias Herdegen,
Univerzita Bonn)

Tektonické posuny ve světovém řádu jako například změny politiky velmocí, mizející důvěra v NATO a jiné výzvy (kyber útoky, mezinárodní terorismus) nutí Evropskou unii a její členské státy k nové bezpečnostní architektuře. Přitom jde o vyjasnění obsahu základního ustanovení Smlouvy o EU (čl.42 odst.7), možné oslabení principu jednomyslnosti, užší spolupráci „ochotných“ členských států a přesvědčivou bezpečnostní strategii Evropské unie. Též ústavní právo některých členských států, jako tomu je například ve Spolkové republice Německo, potřebuje nový výklad, možná i adaptaci ve smyslu nových výzev.

V němčině, se simultánním tlumočením.

**Doktrína ultra vires se zvláštním zřetelem
k problematice svéprávnosti a právní
subjektivity**
(26.11.2020, Mgr. Vít Zvánovec)

Zatímco nikdo nikdy nepochyboval, že svéprávnost (dříve způsobilost k právním úkonům) je omezenitelná, u právní subjektivity (dnes právní osobnosti) o tom dodnes panují pochybnosti. Vycházející z kritiky rozsudku NS ČR sp. zn. 29 Cdo 3269/2010 se přednáška vyrovná s touto doktrínou na příkladu společenství vlastníků jednotek, kde praxe tápe, co všechno smí společenství s ohledem na předmět své činnosti činit. Přednáška se dotkne i nálezu Slovenské důchody, v němž Ústavní soud konstatoval, že Evropský soudní dvůr postupuje ultra vires.

**Latinské právníké fráze, výklad zákona
a smlouvy**
(24.11.2020, prof. Ernst Kramer,
Univerzita Basilej)

V důsledku římskoprávní tradice našich kontinentálních soukromoprávních řádů používají se i dnes, a to jak v judikatuře, tak v nauce mnohé latinsky formulované maximy (věty, „regulae iuris“ apod.), jako je například „falsa demonstratio non nocet“ nebo „venire contra factum proprium non valet“, které se týkají velmi často metodologických problémů aplikace práva jak při výkladu zákonů, tak i otázek výkladu smlouvy. Přednáška se bude zabývat otázkou platnosti a výkladu těchto fenoménů. Středem pozornosti je výklad často velmi kontroverzní otázky o platnosti změny smlouvy, která nerespektuje výhodu formy obsaženou v původní smlouvě. Platí zde analogicky zásada „lex posterior derogat legi priori“?

V němčině, se simultánním tlumočením.

Smlouva a české právo, vybrané kapitoly (3.12.2020, prof. Luboš Tichý)

Přednáška se bude zabývat základy soukromoprávní smlouvy a dalšími problémy smluvní teorie. Rozebere otázku tzv. přímé a nepřímé aplikace základních lidských práv, jejich vyzářování, problematiku vázanosti smlouvou a jejich mezí, vztahu ochrany slabší strany a zákazu diskriminace. Pomocí srovnávací analýzy představí vždy model ideální úpravy a návrh na její vylepšení včetně řešení v českém právu.

Smlouva a české právo, vybrané kapitoly (10.12.2020, prof. Luboš Tichý)

Předmětem přednášky bude problematika veřejnoprávní smlouvy, smlouvy inominátní a smlouvy ve prospěch třetí osoby a smlouvy s tzv. ochranným účinkem pro třetí. Kterým právem se spravuje veřejnoprávní (správněprávní) smlouva? Jaký režim má smlouva inominátní? Jaké řešení zvolit pro smlouvu ve prospěch třetí osoby a smlouvu s tzv. ochranným účinkem pro třetí?

Formální a autentická dualita ústavy v komparativním pohledu (17.12.2020, JUDr. Tomáš Dumbrovský)

Duální ústavy považují některé hodnoty, principy nebo mechanismy za hodné vyšší ochrany. Zpravidla výslovně vylučují možnost jejich změn. Tím dávají soudu monopol na stanovení jejich obsahu, jak dokazuje fenomén protiústavních ústavních zákonů nebo využívání klauzulí věčnosti pro přezkum evropského práva národními soudy. Cílem příspěvku je ukázat, že dualita ústavy může být kompatibilní s hodnotou, kterou klauzule věčnosti paradoxně chrání, pokud je obsah materiálního jádra navázán na společenský diskurz v období paradigmatických změn (ústavních momentů). To má zásadní důsledky nejen pro ústavní výklad, ale také pro koncept ústavní identity, tzv. counter-limits doktriny národních soudů ve vztahu k evropskému právu, nebo návrhy na "dekonstitucionalizaci" části primárního práva.

Veřejný zájem v civilním procesu (7.1.2021, Dr. Andreas Frössel, Ústavní soud Vídeň)

Zakladatel rakouského civilního soudního procesního řádu Franz Klein chápal civilní proces jako určité zlo, které má negativní účinky na společnost a ekonomiku. Proto by měl být civilní proces rychlejší, levnější a účinnější a podle poznatků ekonomické analýzy práva by pro úsporu transakčních nákladů mělo být předcházeno nákladným soudním řízením. Z toho vychází i úsilí EU, jež se prostřednictvím svých právních aktů snaží o nové koncepce aktů v řešení sporů. Veřejný

zájem je rozhodující i v otázce zpřísnění pravidel řízení pomocí lhůt nových institutů (jako jsou hromadné žaloby, či rozhodnutí pro zmeškání). Veřejný zájem je relevantní i v otázce opačné tendence, jež by připustila větší význam míry autonomie stran při koncipování procesu. Příkladem jsou procesní smlouvy, jež by autonomně upravily například provádění a hodnocení důkazů.

V němčině, se simultánním tlumočením.

Šoky v Evropské unii: rozsudek německého Spolkového ústavního soudu o pravomocích Evropské centrální banky a Soudního dvora EU (14.1.2021, prof. Peter-Christian Müller- Graff, Univerzita Heidelberg)

Hlavní náplní referátu je pak analýza rozsudku Spolkového ústavního soudu v souvislostech a zhodnocení jeho významu. Středem pozornosti budou senzitivní otázky včetně možného poškození autority evropského právního společenství a zejména Soudního dvora Evropské unie, výkladové nejasnosti v unijních kompetencích evropského systému centrálních bank, nejasnosti ohledně unijního právního principu proporcionality při výkonu pravomocí evropského systému centrálních bank, nejasnosti v nárocích a povinnosti odůvodňování opatření evropských centrálních bank a další otázky klíčového významu pro integritu EU a její další vývoj.

V němčině, se simultánním tlumočením.

Vlastní správa dlužníka (Německo) a dlužník s dispozičním oprávněním (Česká republika) z pohledu insolvenčního a korporátního práva (21.1.2021, prof. Karsten Schmidt, Bucerius Law School, Hamburg)

Insolvenční a korporátní právo měly v minulosti jen málo styčných ploch. Je však zjevné, že překotný vývoj insolvenčního práva tento stav razantně proměnil. S tím, jak se stále více prosazují nelikvidační způsoby řešení úpadku, dochází k čím dál většímu prolínání obou těchto odvětví práva. Na jedné straně je zde insolvenční správce, jehož povinnosti jsou při správě běžícího podniku čím dál více přirovnávány k povinnostem statutárního orgánu dlužníka. Na straně druhé je zde pak dlužník, nadaný i během insolvenčního řízení dispozičním oprávněním, na jehož povinnosti v insolvenčním řízení se analogicky aplikují povinnosti insolvenčního správce. Právě analýze tohoto nově vzniklého „tavicího kotlíku“ na pomezí obou systémů práva bude věnována tato přednáška.

V němčině, se simultánním tlumočením.

PŘEDNÁŠKY A SEMINÁŘE

V místnosti č. 38, přízemí, budova PF UK:

5.11.2020, 17.00-19.00, přednášková místnost ČAK, Národní 16, Praha 1 - pořádá Jednota českých právníků:

Proč je zapotřebí obnovit tradici právníckého sjezdu (historická a srovnávací analýza)

prof. Luboš Tichý

Přednáška analyzuje historii, vývoj a význam právníckých sjezdů, jejichž tradice byla přerušena událostmi na sklonku třicátých let 20. století, a vyzývá k jejich obnovení. Právnícké sjezdy by měly čerpat ze zkušeností nepřerušené existence ve státech střední Evropy a nastolovat klíčová témata v souladu s legislativním programem vlády.

V místnosti č. 412/4. patro budovy PF UK:

18. 11.2020, 15.30-18.30

Actio popularis (žaloba ve veřejném zájmu) v českém, rakouském, německém a portugalském právu

prof. Luboš Tichý (PF UK); dr. Andreas Frössel (Universität Wien); prof. Axel Halfmeier (Univerzita Lüneburg); prof. Henrique Sousa Antunes (Univerzita Lisabon)

Zkušenost ukazuje, že s ohledem na společenský rozvoj chybí v českém právním řádu nejen hromadná žaloba, nýbrž i jiný nástroj právní ochrany nazývaný actio popularis. Jde o žalobu ve veřejném zájmu, kterou je možné se za přísně vymezených podmínek domáhat nápravy tam, kde chybí „soukromý“ žalobce. Existuje totiž celá řada nežádoucích jevů, které jsou především výsledkem zneužití práva a jež v současnosti nelze efektivně odstranit či napravit. Seminář má za cíl vymezit pojem actio popularis, analyzovat situaci v právních řádech České republiky, Rakouska a Německa s ohledem na možnost uplatnění tohoto institutu, a to jak z hlediska platného práva, tak z hlediska možné budoucí právní úpravy.

V němčině, se simultánním tlumočením.

19.11.2020, 15.30-17.30, místnost č. 401

Dr. Andreas Frössel (Ústavní soud Vídeň)

Dialog mezi právníckými povoláními

Touto přednáškou bude zahájen seminář na téma jednoho z nejdůležitějších elementů právní kultury. Budeme diskutovat o tom, do jaké míry soudy, a zejména Nejvyšší soud mají věnovat pozornost literární produkci, zejména komentářům soudních rozhodnutí a reagovat na ně ve svých nálezech. Další otázkou bude, zda by mohl tento dialog probíhat při setkání jednotlivých právníckých profesí s představiteli justice na téma jednotlivých rozhodnutí Nejvyššího soudu.

V němčině, se simultánním tlumočením.

PŘIPRAVUJEME

Smlouva ve srovnávací analýze (komplexní přehled zásadních problémů smluvního práva s návrhem na jejich řešení), I. svazek. Předpokládané vydání v C.H. Beck v létě 2021.